

Rundbrev april 2007.

Jerusalem den 30 mars 2007

Kära vänner!

Så mycket har hänt sedan jag skickade mitt förra rundbrev, att det är svårt att veta vad jag ska välja ut. Men jag gör väl så den här gången att jag börjar med det senaste och arbetar mig tillbaka i tiden, så får vi se vad jag får plats med. Jag kom tillbaka hit på vårdagjämningen och hade då varit på resande fot i närmare två månader. I mitt förra rundbrev bifogade jag programmet för min Sverigeresa, så jag ska inte närmare gå in på några detaljer. Nu kan jag se tillbaka på sex oerhört givande veckor i vårt avlånga land med härliga naturupplevelser, vilka inramades av Norrlands snötäckta vidder och temperaturer ned till -32 i februari och underbara bilfärder i Skånes vackra vårlandskap, där jag fick se både krokus och blåsippor.

Men självfallet var det viktigaste att få träffa så många vänner. Det är extra roligt när man får lite tid att umgås och känner igen namn från adresslistan för det här rundbrevet, som nu utökats med åtskilliga nya namn. Ja, det var rent gripande att se hur många som hade rest ganska långt för att kunna vara med på någon av samlingarna och kurserna. På så sätt blir det här lilla rundbrevet nästan som ett personligt brev. I varje fall känner jag det som när jag skriver till vänner, för de allra flesta av er som läser denna hälsning har jag i olika sammanhang haft glädjen att få träffa. Jag tackar er av hjärtat för er vänskap, ert intresse för fondens arbete och för ert stöd.

Innan jag påbörjade mina resor i Sverige fick jag besöka mina vänner i Denver i den nordamerikanska delstaten Colorado under de båda första veckorna av februari. Bakgrunden till denna kontakt är att den engelska utgåvan av *Uppbrottet*, som heter *Bound for Freedom: The Book of Exodus in Jewish and Christian Traditions*, blivit något av en standardbok i det katolska ärkestiftets bibelskola, teologiska högskola och prästseminarium. Sommaren 2005 inbjöds jag (som ende icke-katolik) att föreläsa på ett sommarseminarium, och sedan har jag

mött flera pilgrimsgrupper från Denver här i Jerusalem. Nu var jag åter inbjuden att föreläsa, men denna gång väntade också en stor överraskning.

Varje år utdelar de ett pris som kallas *The Servant of the Word Award*, alltså "Ordets tjänarens pris".

De hade beslutat tilldela mig 2006 års pris. Det består i en tavla med Josef i Egypten, klädd i sin egyptiska hovdräkt, under himlavalvet med solen, månen och stjärnorna. Denna bild kopplas till orden i Daniel 12:3 - "De som nått insikt skall lysa som det ljusa himlavalvet, de som fört många till rättfärdighet skall stråla som stjärnorna, alltid och evigt".

I ljust av de orden är det svårt att inte känna sin ovärdighet, och i den föreläsning jag höll efter prisutdelningen betonade jag vad jag så starkt kände: att själva den tjänst jag får stå i innebär en bägare som flödar över (Ps 23:5) av nåd och åter nåd (Joh 1:16), och att vi verkligen bör tänka på vad både Jesus och rabbinerna påminde oss om: "När ni har gjort allt som åligger er skall ni säga: Vi är odugliga tjänare, vi har bara gjort vad vi var skyldiga att göra" (Luk 17:10). "Var inte som de tjänare som tjänar sin herre för att få lön utan var som de tjänare som tjänar sin herre utan att få lön

och låt gudsfruktan vila över er" (Fädernas Tänkespråk 1:3). Eller som det står i psalmen: "Kraft till tjänst är tjänstens lön" (Sv.ps. 291:3).

Som ni förstår innebär denna heders- och kärleksbevisning en stor glädje och inspiration inför fortsatt tjänst. Att som icke-katolik få ta emot ett katolskt pris betyder alldeles särskilt mycket för mig. Paulus talar om roten som *bär* oss kristna och syftar då på vad Gud har gjort genom patriarkerna och Israels folk (Rom 11). Gång på gång får jag emellertid se att den roten också är roten som *förenar*. Först och främst förenar den oss givetvis med det judiska folket, men den förenar även oss kristna inbördes. För i mötet med det judiska folket befinner vi oss på rotnivån och sysslar med frågor som berör själva rotsystemet långt före kyrkosplittningarnas tid. Därför betecknade den schweiziske teologen Karl Barth med rätta de judisk-kristna relationerna som den enda riktigt stora ekumeniska frågan.

I mitt förra rundbrev berättade jag att jag blivit inbjuden till ett ortodoxt judiskt gymnasium här i Jerusalem. Mötet med eleverna och flera lärare ägde rum den 24 januari, bara två dagar innan jag reste. Utgångspunkten var väl inte den bästa, eftersom eleverna precis hade läst Luthers antijudiska skrift *Om judarna och deras lögn*. Dessutom pågick en debatt på skolan om det

lämpliga i att bjuda in en kristen, så på morgonen ringde mig rektorn och förberedde mig på att det kanske inte skulle komma så många. "Vi har sagt att de ska vara med, men vi har också sagt att vi inte tvingar någon." Icke desto mindre var salen alldeles full när rektorn och jag kom - full av tonårspojkar på 16 till 18 år, alla med kippa och den lilla talliten vars hörntofsar vittnar om att bäraren vill "minnas alla Herrens bud och följa dem" (4 Mos 15:39).

Även om rektorn bett mig behandla Luthers bok, bad jag att få börja med att berätta personligt om vad Jerusalem och Israel betyder för mig som kristen. Jag märkte att redan det första bibelcitatet väckte viss uppmärksamhet i gruppen. Det är inte så ovanligt att man tror att vi har en sorts kristen Koran och alltså har ändrat om texten så att den ska passa oss. Att en kristen - och lutheran - skulle tala positivt inte bara om Israel utan också om judendomen förvånade uppenbarligen långt fler. Jag berättade inte bara om vår tro på "roten som bär oss" (och

inte tvärtom - Rom 11:18) utan också om hur de flesta stora kyrkogemenskaperna i världen idag deklarerar tron att Gud aldrig upphävt sitt förbund med det judiska folket. Och vad Luthers antisemitiska utfall beträffar, har Lutherska världsförbundet klart tagit avstånd från dessa.

Ingen ska dock tro att jag höll ett försvarstal. Jag ville minst av allt vara apologetisk utan bara så saklig och ärlig jag kunde. När frågorna bröt loss skulle i vilket fall som helst all skönmålning flagna av. Dessa ungdomar besatt nämligen en kunskap som fick mig att häpna. Jag undrar hur många svenska ungdomar i den åldern som skulle kunna formulera sådana frågor som de ställde - om Jesu död, korset och försoningen, treenighetsläran, arvsyndens - för att inte tala om den otroliga bibelkunskap som frågorna vittnade om.

Samlingen skulle pågå 14:00-15:00, men när tiden var ute förklarade rektorn att vi kunde hålla på en timma till. När även den timman snabbt var slut, var det dock dags att sätta punkt. Jag tackade för frågorna och inte minst för den ärlighet och respekt som besjälade vårt samtal och berättade att jag skulle resa till Sverige i övermorgon. - När kommer du tillbaka?, frågade rektorn. - Den 21 mars. - Då hör vi av oss!

En stor del av eleverna fortsatte med sina frågor på vägen ut ur salen och följde mig ända till bilen. Jag måste nog upprepa en mening från mitt förra rundbrev, nämligen att det är "det största som hänt mig sedan jag sist skrev till er". Jag vet inget större än när onödiga stöttestenar röjs undan. Följden blir givetvis inte att man bara håller med varandra, men det viktigaste är kanske ändå att man i så fall förstår lite mera vad det är man inte håller med om och kanske också upptäcker likheter där man trodde att det bara fanns skillnader.

När jag kom tillbaka hit i förra veckan väntade en stor hög brev på skrivbordet. Ett plockade jag genast fram och läste allra först. Jag såg nämligen skolans namn på kuvertet. Där skriver rektorn:

"Shalom rav! Å skolans vägnar vill jag tacka dig för ditt besök på skolan. Det 'raka' och djupa samtal som du hade med eleverna var en mycket betydelsefull händelse på skolan. Jag väntar på att du ska komma tillbaka till Landet för att få inbjuda dig till fler samtal. Välsignelser, NN."

Till sist vill jag påminna om våra sommarkurser. Vi bifogar programmet än en gång. Eftersom det är första gången vi ordnar kursen i Skellefteå, vill vi be er försöka anmäla er före den 31 maj, så att vi i god tid får veta om vi får tillräckligt många anmälningar. Vi hoppas givetvis att både kurstemat och midnattssolens land ska locka många att komma till Skellefteå. Och vad gäller Helsjön i söder, gör den platsen verkligen skäl för omskrivningen Hel-skön!

Även om detta brev nog kommer fram för sent för många, vill jag ändå önska er en riktigt ljus och välsignad påskhögtid. På måndag kväll firar jag påskmältiden med mina judiska vänner, och sedan är givetvis Stilla veckan full av gudstjänster i denna stad där kristenheten finns representerad i all dess rika mångfald.

Med varm hälsning från Jerusalem och Er tillgivne

”På sabbaten gick han till synagogan, som han brukade...”

Gamla synagogan i Kapernaum

Dessa ord i Luk 4:16 antyder hur mycket synagogan och den judiska gudstjänsten betydde i Jesu liv, och när vi sedan följer den tidiga kristna kyrkan, finner vi dess första andliga centrum både i templet och i synagogan. Därför är kunskapen om synagogan och dess gudstjänst inte bara en nödvändig förutsättning för att förstå judendomen; även många texter i Nya testamentet har sin plats i synagogans värld, och väsentliga delar av den kristna gudstjänsten har sina rötter i den gudstjänst Jesus deltog i, när han, ”som han brukade”, gick till synagogan.

Vi kommer att ägna vår sommarkurs 2007 åt att studera synagogans historia och dess relation både till templet och dess gudstjänst och till kyrkans tidiga historia. Vi ska gå igenom synagogans böner, liturgier och textläsningar. – Hur gick det egentligen till den där gången då Jesus predikade i Nasarets synagoga? Varför framstår synagogan i Nya testamentets texter så ofta i negativ dager? Vad kan

man lära sig om kristendomens judiska rötter när man besöker en synagoga idag?
Hur stor är mångfalden mellan olika judiska traditioner jämfört med gudstjänsten
inom olika kristna kyrkor och samfund?

Ja, här är några av de frågor vi vill besvara under några intensiva och samtidigt
vilsamma dagar i en underbar miljö. Vi hoppas att Bibelns värld under denna kurs
ska komma närmare vår egen verklighet, samtidigt som vi fördjupar våra
kunskaper om förhållandet mellan judendom och kristendom.

Kursen äger rum på **Stiftsgården i Skellefteå** den **26-29 juni** och på **Helsjöns
folkhögskola** (mellan Borås och Varberg) i södra Västergötland den **2-5 juli**.

För närmare information:

Stiftsgården i Skellefteå, Brännavägen 25, 931 44 Skellefteå; www.stiftsgarden.se
Anmälan görs till Anna-Greta Norén, Älvsbyvägen 1585, 941 92 Arnemark;
tel. 0911-71065; ag.noren@spray.se

Helsjöns folkhögskola, 519 89 Horred; tel. 0320-87440;
helsjon@helsjon.fhsk.se; www.helsjon.fhsk.se

Sprid gärna denna inbjudan vidare! Vi ser med glädje fram emot att få träffa både
gamla och nya vänner till sommaren!

Varmt välkomna!

Göran Larsson

Jesper Svartvik

Göran Larssons jubileumsfond för judisk-kristna relationer:

Adress i Israel: Hatekufa 17/4, 92628 Jerusalem;

tel. 00972-2 648 1979 eller 00972-50 685 0346 (mobil)

E-postadress: goran.larsson@judiskkrstnarelationer.se

Hemsida: www.judiskkrstnarelationer.se

PlusGiro (Postgiro) 195 85 45-4